

Accountantsverslag

Gemeente Steenberg
Boekjaar 2022

21/06/2023

© Baker Tilly

Aan de Gemeenteraad van de
Gemeente Steenberg
Postbus 6
4650 AA STEENBERGEN

Goes, 23 juni 2023

Geachte leden van de Gemeenteraad,

In overeenstemming met de opdracht tot de controle van de jaarrekening 2022 van gemeente Steenberg, zoals overeengekomen in onze opdrachtbevestiging, bieden wij u hierbij het accountantsverslag aan.

Het accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden naar voren zijn gekomen. De bevindingen in dit verslag zijn besproken met de portefeuillehouder financiën en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Wij hebben u op gemachtigd om onze goedkeurende controleverklaring op te nemen in uw jaarrekening 2022.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid de inhoud van deze rapportage nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V

.

Was getekend
drs. A.R.M. Peelen RA
Partner

Inhoudsopgave

Bestuurlijke
samenvatting

Belangrijkste
bevindingen

Financiële positie

Bevindingen
interne beheersing

Overige
onderwerpen

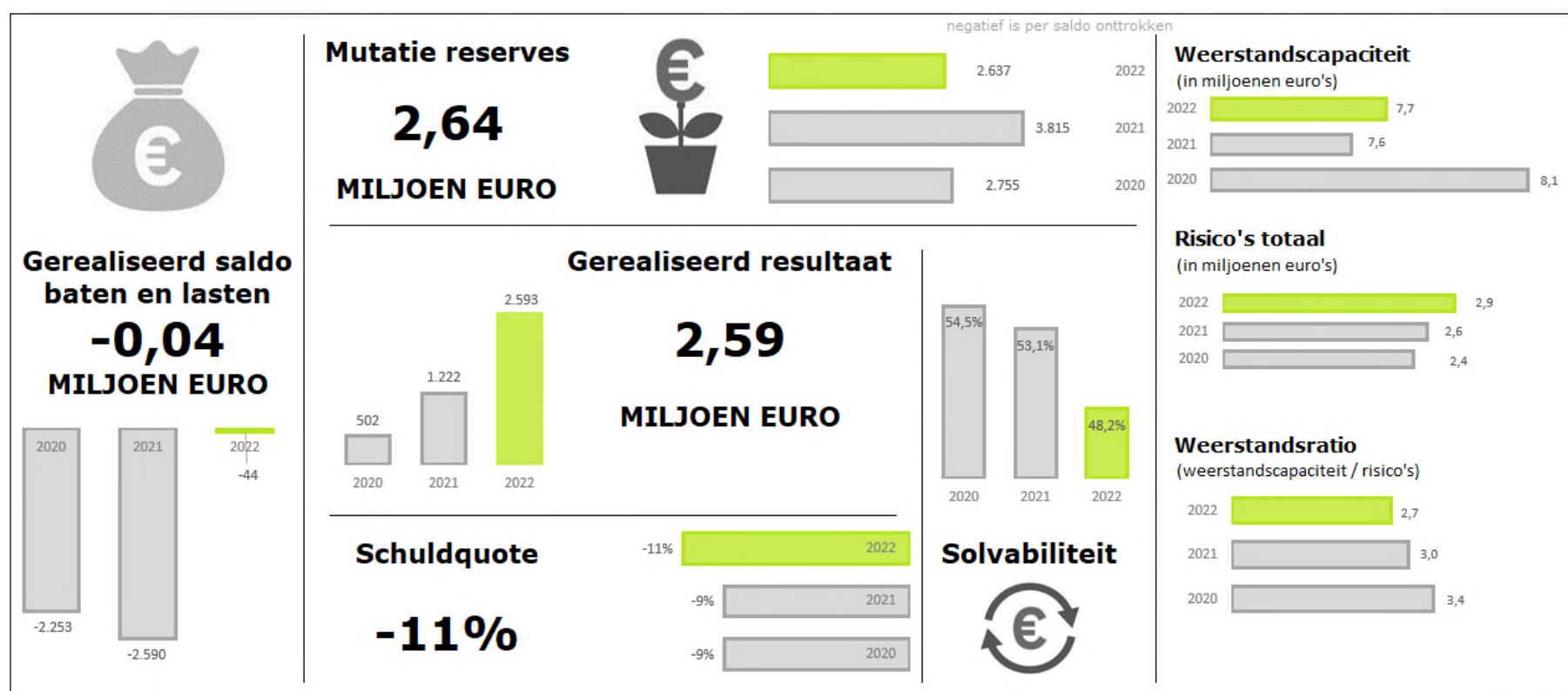

Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Financiële kengetallen en signaleringwaarden

Bestuurlijke samenvatting

	<p>Wij hebben u gemachtigd om onze goedkeurende controleverklaring op te nemen in uw jaarrekening 2022.</p>
	<p>Het jaarverslag is cf. NV COS 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften.</p>
	<p>Het Besluit Begroting en Verantwoording is in alle opzichten nageleefd in 2022.</p>
	<p>Uit onze controle met betrekking tot ons oordeel ten aanzien van de getrouwheid blijken geen ongecorrigeerde fouten. Wij hebben ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole geen bevindingen die wij, op basis van de rapporteringstolerantie, aan u zouden moeten rapporteren. We constateren dat het afsluitproces en reguliere processen op orde zijn.</p>
	<p>Uit onze controle met betrekking tot de grondexploitatie <i>Buiten de Veste</i> zijn onzekerheden geconstateerd. Wij constateren dat de p*q-raming voor de civieltechnische kosten sterk zijn verouderd. In de laatst vastgestelde grondexploitatie heeft de gemeente de raming van de planstructurele voorzieningen (de ontsluiting van de grondexploitatie) fors naar beneden aangepast om een voorziening op het complex te voorkomen. Dit heeft tot gevolg dat het deel van de investeringen in de randweg, dat niet vanuit de grondexploitatie kan worden gedekt, zal toenemen en daarmee tot hogere toekomstige kapitaallasten zal leiden.</p> <p>Wij adviseren de gemeente om de p*q-raming van de civieltechnische kosten van een update te voorzien om ook duidelijkheid te hebben over de eindwaarde van het project en de impact op de investeringen en de toekomstige kapitaallasten.</p>
	<p>Wij hebben vastgesteld dat de bezoldiging over 2022 in overeenstemming is met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2022 van de gemeente Steenbergem voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.</p>
	<p>Wij hebben geen ongecorrigeerde controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd.</p>

Bestuurlijke samenvatting

	<p>Het boekjaar 2022 sluit met een financieel resultaat van € 2,6 miljoen (voordelig). De totale vermogenspositie van de gemeente Steenberg en bedraagt € 32,1 miljoen (2021: € 32,1 miljoen) met een solvabiliteitsratio van 48,2% (2021: 53,1%). De vermogenspositie is dan ook solide te noemen. Het college concludeert in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing dat de weerstandscapaciteit met € 7,7 miljoen toereikend is.</p>
	<p>Gevolgen oorlog Oekraïne: Inflatie en energiecrisis heeft voor 2022 een belangrijke invloed op uw gemeente. Zo merkt u dat de lasten in het boekjaar 2022 zijn gestegen hetgeen ook effect heeft op de begroting voor 2023 en verder. Daarnaast heeft de gemeente Steenberg en ook uitvoering gegeven aan de compensatie van de hoge energiekosten voor bepaalde groepen inwoners van de gemeente. De gemeente heeft in 2022 € 1,86 miljoen uitgegeven aan deze regeling. De kosten voor deze regeling worden voor een groot deel vergoed door de Rijksoverheid.</p> <p>Verder heeft de gemeente extra kosten gemaakt ten aanzien van de opvang van Oekraïne. De gemeente heeft in 2022 een aanvraag voor een voorschot gedaan van € 1,75 miljoen ter dekking van de gemaakte kosten.</p>
	<p>1 januari 2023 is het boekjaar gestart waarop de gemeente voor het eerst dient te rapporteren in het kader van de Rechtmatigheidsverantwoording. Wij constateren dat de gemeente Steenberg en voldoende voorbereidingen heeft getroffen. Het komende jaar zullen nog nadere afspraken worden gemaakt ten aanzien van de onderlinge samenwerking, nadat definitief bekend is wie welke rol en verantwoordelijkheid heeft.</p>
	<p>Covid-19 heeft ook voor de jaarrekeningcontrole 2022 nog invloed gehad. Zo werd er in het begin van het boekjaar nog veel op afstand gewerkt en op financieel gebied zijn er nog specifieke transacties (o.a. Tozo-regeling) verantwoord hetgeen aanvullende werkzaamheden met zich heeft meegebracht.</p>
	<p>De samenwerking met de gemeente Steenberg en verloopt op een goede en effectieve wijze. Wij complimenteren de gemeente Steenberg en met de wijze waarop zij de jaarrekeningcontrole hebben voorbereid (zoals ook blijkt uit onze bevindingen) en hoe onze vragen zijn beantwoord gedurende het controleproces. Hierdoor is naar onze mening de controle goed verlopen en zijn de afgesproken deadlines samen behaald.</p>

Opdracht Scope en uitkomsten

Opdracht, scope en uitkomsten

Reikwijdte van de controle

De jaarstukken van uw gemeente bestaan uit:

- het jaarverslag (programmaverantwoording + paragrafen);
- de jaarrekening;
- bijlagen.

Met de opdrachtbevestiging van d.d. 13 juli 2022 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2022. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Overzicht toleranties

De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is € 740.000. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

	Grondslag	Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 740.000
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 2.220.000
Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie	€ 37.000

Kernpunten en significante risico's in de controle

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen, onder andere met betrekking tot de volgende kernpunten van de controle:

- waardering van de grondexploitaties, specifiek Buiten de Veste;
- rechtmatigheid van lasten in het kader van de Europese aanbestedingsregelgeving;
- de verantwoording in het kader van de Wet Normering Topinkomens (WNT);
- de prestatielevering ten aanzien van de inkoop;
- de getrouwheid en rechtmatigheid van de lasten Sociaal Domein;
- de automatiseringsomgeving binnen de gemeente;
- het risico dat het management van de gemeente de procesafspraken kan doorbreken, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels.

Uitkomsten

Bij de jaarrekening 2022 van de gemeente Steenberghe hebben wij een goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid verstrekt.

Opdracht, scope en uitkomsten

Frauderisico's en continuïteit

Onze controleverklaring over boekjaar 2022 bevat voor het eerst een verplichte paragraaf over onze werkzaamheden met betrekking tot fraude en een met betrekking tot continuïteit. Dit op basis van de gewijzigde beroepsregels voor accountants (NV COS 700). Hieronder wordt uiteengezet hoe de accountant bij de controleaanpak inspeelt op risico's ten aanzien van fraude en continuïteit en worden de uitgevoerde werkzaamheden toegelicht. De mate van detail en de omvang van de rapportage over fraude en continuïteit in de controleverklaring hangen onder meer af van de onderkende risico's, de omvang en aard van de organisatie alsmede de bevindingen naar aanleiding van de werkzaamheden.

Frauderisico's

Bij de controle van de gemeente Steenbergen hebben wij één frauderisico onderkend namelijk:

Het risico dat het management van de gemeente de procesafspraken kan doorbreken, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels. Als wij kijken naar de jaarrekening van de gemeente ziet dit risico specifiek toe op de waardering van de grondexploitatie Buiten de Veste.

Uit onze controlewerkzaamheden om dit frauderisico te adresseren hebben wij geen fouten geconstateerd. Wel hebben wij enkele onzekerheden geconstateerd. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de toelichting op de waardering van de grondexploitaties.

Continuïteit

Als onderdeel van de vereisten voor de nieuwe controleverklaring hebben wij ook de continuïteitsveronderstelling getoetst. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente Steenbergen een sluitende meerjarenbegroting heeft. Daarnaast geven de financiële kengetallen, inclusief het weerstandsrisico geen reden tot twijfel of de gemeente haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten.

Managementschattingen

Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd. Wij hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

Belangrijkste bevindingen

Waardering van de grondexploitaties

Voor de jaarrekening 2021 was de oorlog in de Oekraïne een zogenoemde ‘gebeurtenis na balansdatum’. In de jaarrekening over boekjaar 2022 moet voor het eerst rekening gehouden worden met de effecten hiervan. Zowel de directe als indirecte gevolgen (stijgende energieprijzen en inflatie) kunnen grote gevolgen hebben.

De waardering van de grondexploitaties is gebaseerd op diverse schattingen en aannames. De schattingsonzekerheid is door alle externe ontwikkelingen in 2022 fors toegenomen. Aangezien de grondexploitaties van de gemeente Steenberg, met uitzondering van project Buiten de Veste, al in een relatief ver stadium zijn gevorderd zijn de effecten in materiële zin echter beperkt op de grondexploitatie van de gemeente Steenberg. De overige grondexploitaties vormen dan ook geen significant risico in onze controleaanpak.

Voor het project *Buiten de Veste* hebben wij een frauderisico geïdentificeerd, dat specifiek toeziet op de waardering van het project. Voor de waardering van het project zijn deskundigen ingeschakeld om ondersteuning te bieden bij de controle.

In algemene zin omvat de complexiteit in de projectontwikkeling de volgende risico's:

- de vraag naar (betaalbare) woningen is fors hoger dan het aanbod.
- stijgende energie- en grondstofprijzen.
- krapte op de arbeidsmarkt.
- stikstofproblematiek.
- verduurzamingsopgave.
- stijgende rente.
- macro-economische factoren zijn minder stabiel.

De hogere onzekerheid en volatiliteit in de gehanteerde aannames kan doorwerken in het verwachte eindresultaat en de waardering van uw grondexploitaties.

Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van de waardering in opzet en bestaan getoetst en aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Wij achten de waardering en de toelichting op de schattingsonzekerheden aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk.

Ontwikkeling grondexploitaties (x € 1 miljoen)

Ten opzichte van 31 december 2022 is de boekwaarde van de post grondexploitatie afgenomen met € 2,2 miljoen. De afname van de boekwaarde per 31 december 2022 is als volgt samen te vatten:

(x € 1.000)	2022	2021
Boekwaarde per 1 januari	-6.486	-2.186
Investerings	420	1.027
Grondverkoop	-2.506	-5.435
(Terugname) tussentijdse winstneming	-163	108
Boekwaarde per 31 december	-8.735	-6.486

Waardering van de grondexploitaties

Gehanteerde parameters

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van de gemaakte schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op waarin schattingen zijn opgenomen. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de door de gemeente Steenberghe gehanteerde uitgangspunten en parameters getoetst. De belangrijkste uitkomsten hiervan kunnen als volgt worden samengevat:

Parameter	2022	2021	Legenda status:
Kostenstijging	●	●	● = evenwichtig
Opbrengstenstijging	●	●	● = optimistisch
Rekenrente	●	●	● = voorzichtig
Disconteringsvoet	n.v.t.	n.v.t.	● = controleverschil
Programmering	●	●	
Verkooprijzen	●	●	
10-jaarstermijn	n.v.t.	n.v.t.	

Kostenstijging

De gehanteerde parameter voor de kostenstijging is voor Buiten de Veste aflopend ingeschat (2023 6%, 2024 5%, 2025 4%, 2026 2%, 2027 2%) en is plausibel op basis van de benchmarks Bouwkostenkompas en Stadkwadraat. Op basis hiervan achten wij deze parameter evenwichtig. Gezien de prijsontwikkelingen in de markt is het van belang de ontwikkelingen hierin goed te monitoren.

Opbrengstenstijging

De gehanteerde parameter voor de gemiddelde opbrengstenstijging over de gehele looptijd is vastgesteld op 0,8%. De opbrengstenstijging van 0% in 2023 t/m 2025 is navolgbaar op basis van de benchmarks Bouwkostenkompas en Stadkwadraat. Vanaf 2025 wordt een opbrengstenstijging van 1% toegepast en vanaf 2027 2% en is plausibel. Op basis hiervan achten wij deze parameter evenwichtig.

Rekenrente

Het college rekent binnen de huidige grondexploitaties met een toekomstige rekenrente van 0,70% (2021: 0%). Deze grondslag is in overeenstemming met de notitie grondexploitatie en de bepaling in de notitie rente van de commissie BBV. Wij achten deze parameter evenwichtig.

Programmering

De programmering van de grondexploitaties wordt actief gemonitord door de gemeente Steenberghe. De ingerekende programmering ligt in lijn met vorig jaar en is onder andere gebaseerd op interne en externe onderzoeken.

Verkooprijzen

Vanuit externe bronnen (zijnde Baas Makelaars) wordt aangegeven dat het logisch is vanwege de markt om de uitgifteprijs per 1 januari 2023 te verhogen t.o.v. het prijspeil per 1 januari 2022.

Wij hebben de gehanteerde verkooprijzen dan ook aangemerkt als voorzichtig.

Waardering van de grondexploitaties

Planontwikkelingskosten

Voor het opstellen van de plankosten is er een p*q-raming aanwezig, maar deze dateert van 1 januari 2018. Deze raming is sterk verouderd vanwege de marktontwikkelingen en ontwikkeling binnen de gebiedsontwikkeling waardoor de kosten niet nauwkeurig ingeschat kunnen worden. De gehanteerde uurtarieven en aantal uren per functionaris zijn navolgbaar op basis van een aantal uitgevoerde steekproeven.

Wij adviseren de gemeente om de p*q-raming van de planontwikkelingskosten op korte termijn van een update te voorzien.

Civieltechnische kosten

Het totaal aan planstructurele voorzieningen voor Buiten de Veste is geraamd op circa € 8 miljoen. Hiervan zijn per heden nog geen kosten gerealiseerd en de grootste nog te maken kosten betreft het aanleggen c.q. aanpassen van de ontsluitingswegen van circa € 5,4 miljoen. Wij constateren dat voor de civieltechnische kosten sprake is van een sterk verouderde berekening uit 2011 die tot op heden nog niet van een update is voorzien en waarbij een uitgebreide p*q-raming ontbreekt.

Verder hebben wij geconstateerd dat de raming voor de planstructurele voorzieningen fors is aangepast ten opzichte van 2021. Dit heeft als uitgangspunt een sluitende grondexploitatie te verkrijgen. De redenering om de planstructurele voorzieningen fors aan te passen is de eerder genoemde opmerking, namelijk dat de onderliggende onderdelen onvoldoende zijn uitgewerkt om een nauwkeurige raming te kunnen maken. Daarbij is het binnen het BBV niet noodzakelijk om investeringen in deze voorzieningen volledig ten laste van de betreffende GREX te brengen.

Dit kan in de toekomst wel leiden tot hogere investeringen in materiële vaste activa, waarmee de toekomstige kapitaallasten zullen stijgen.

Wij adviseren de gemeente om de p*q-raming van de civieltechnische kosten op korte termijn van een update te voorzien.

Sociaal domein

Algemeen

De gemeente Steenberg en voert diverse regelingen uit in het sociaal domein, waarbij taken veelal zijn ondergebracht bij derde partijen. Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de belangrijkste onderdelen en door wie deze werkzaamheden uitgevoerd worden:

Onderdeel	Uitvoerder	Wijze van uitbesteding	Bepaling last boekjaar
Uitkeringen (Participatiewet)	ISD Brabantse Wal	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten
Werkdeel (WSW)	WVS Groep	Delegatie	Vaste bijdrage op basis van de begroting
Jeugdwet	Zelfstandig	N.v.t.	Afrekening op basis van werkelijke lasten
Wmo	Zelfstandig	N.v.t.	Afrekening op basis van werkelijke lasten
PGB's	Sociale verzekeringsbank	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten

Uitkeringen (Participatiewet)

Het uitvoeren van de Participatiewet is door de gemeente Steenberg en uitbesteed aan de verbonden partij ISD Brabantse Wal. De accountant van de Intergemeentelijke Sociale Dienst heeft bij de controle van de uitkeringen in 2022 geen fouten of onzekerheden geconstateerd die op basis van de rapporteringstolerantie aan u gemeld zouden moeten worden.

De uitkeringslasten 2022 liggen significant hoger dan in het boekjaar 2021. Dit is voornamelijk het gevolg van uitkeringen uit hoofde van bijzondere bijstand door de Energietoeslag (aangezien dit ook onder bijzondere bijstand valt). Wij constateren in de uitkeringen exclusief Energietoeslag ook een toename in de lasten. Dit is het gevolg van uitkeringen uit hoofde van leefgeld voor Oekraïners.

Energietoeslag

In 2022 is de nieuwe regeling Energietoeslag ingevoerd. Met deze regeling is geld beschikbaar gesteld als tegemoetkoming voor de hoge energielasten. De gemeente heeft in 2022 € 1,86 miljoen besteed aan deze regeling. Vanuit het Rijk heeft de gemeente een extra bijdrage ontvangen voor de Energietoeslag als onderdeel van de algemene uitkering, dit bedrag is als bate in de jaarrekening verwerkt. Wij hebben aanvullende werkzaamheden verricht als gevolg van deze nieuwe regeling en vastgesteld dat de bestede middelen correct zijn verwerkt.

Oekraïne

In 2022 heeft de gemeente te maken gehad met de opvang van Oekraïners waarvoor de Rijksoverheid een regeling ingesteld heeft. Met deze regeling is geld beschikbaar gesteld als tegemoetkoming voor de kosten die de gemeente maakt. De gemeente heeft in 2022 € 1.773.171 besteed aan deze regeling. Op basis van deze regeling heeft de gemeente recht op een bedrag van € 1.773.171 waarop de gemeente in het boekjaar 2022 geen voorschot heeft ontvangen. Uit onze controle komt naar voren dat de gemeente een bedrag van € 1,75 miljoen heeft geboekt als nog te ontvangen bedragen.

Sociaal domein

Jeugdwet

De gemeente is in de basis verantwoordelijk voor de inrichting en afspraken rondom de jeugdzorg. Bij veel gemeenten is zichtbaar dat intensief wordt gewerkt aan de beheersing van de zorg en de hiermee samenhangende controles op getrouwheid en rechtmatigheid.

Vanuit de controle is inzichtelijk gemaakt welke stromen er aan Jeugdlasten in de financiële administratie worden verantwoord. Op basis van de verantwoording is beoordeeld of er is voldaan aan de prestatielevering. De prestatielevering is vastgesteld door middel van de geïmplementeerde interne beheersingsmaatregelen en/of de productieverantwoordingen bij lasten groter dan € 125.000. Het bedrag waar nu (nog) geen productieverantwoording met goedkeurende controleverklaring voor is ontvangen bedraagt € 0,6 miljoen.

Wmo

Conform voorgaande jaren heeft de gemeente Steenbergen de lasten van de Wmo afgerekend met zorgaanbieders waardoor de getrouwheid en rechtmatigheid geborgd is. Hieruit constateren wij geen bijzonderheden.

Daarnaast is de gemeente binnen de Wmo tevens bezig om IB-maatregelen in het proces te waarborgen. Conform de managementletter heeft de gemeente waarborgen in het proces geïmplementeerd met inachtneming van de in 2019 uitgebracht SDO notitie om minder afhankelijk te zijn van de productieverantwoordingen van zorgaanbieders. De belangrijkste stap die de gemeente nu heeft te zetten is het borgen van het vaststellen of aannemelijk maken van de prestatielevering in het primaire proces ('in de lijn').

Eigen bijdrage Wmo

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is.

Dit betekent dat door de gemeente geen zekerheid omtrent omvang van de eigen bijdragen kan worden verkregen. Voor de gemeente Steenbergen gaat dit om een bedrag van circa € 0,2 miljoen in 2022. De gemeente heeft de onzekerheden omtrent de eigen bijdragen Wmo in de jaarrekening 2022 toegelicht.

Sociaal domein

PGB's

De Sociale Verzekeringsbank (SVB) treedt op als serviceorganisatie voor uw gemeente voor de behandeling en verwerking van PGB's voor Jeugdzorg en Wmo. De SVB heeft over 2022 een verklaring met beperking bij de verantwoording PGB-stromen Jeugdwet en Wmo ontvangen. Hierdoor is vanuit de SVB niet voldoende zekerheid over de nauwkeurigheid en rechtmatigheid van de persoonsgebonden budgetten. Uit de ontvangen stukken van de SVB heeft de gemeente een maximale fout voor Jeugd van € 36 en voor Wmo ad € 2.678. De betreffende bedragen zijn in het kader van de controle en rechtmatigheid verwaarloosbaar.

Daarnaast blijft het de verantwoordelijkheid van de gemeente zelf om de prestatielevering ten aanzien van de PGB-bestedingen vast te stellen. De gemeente Steenbergen heeft zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd om deze onzekerheid weg te nemen. Bij deze controle zijn er geen bijzonderheden geconstateerd.

Overige bevindingen

Voorziening belastingdebiteuren

Wij hebben geconstateerd dat de methodiek voor het bepalen van de voorziening belastingdebiteuren sterk verouderd is. De gemeente hanteert standaard percentages voor het bepalen van de betreffende voorziening. In overleg met de gemeente is bepaald dat de methode niet nauwkeurig is, maar dat de schattingsonzekerheid lager is dan onze rapporteringstolerantie.

Wij adviseren de gemeente om de bepaling van de voorziening belastingdebiteuren te actualiseren. De huidige methode is verouderd en gebaseerd op de jaarlijks openstaande bedragen in plaats van een beoordeling op belastingdebiteur niveau. De gemeente heeft aangegeven de methodiek voor het bepalen van de belastingdebiteuren te herzien en deze met ingang van volgend jaar te verrichten op debiteurniveau.

Balansclassificaties

Gedurende de jaarrekeningcontrole merkten wij een aantal classificatieverschillen op. Dit zijn controleverschillen die niet leiden tot een resultaatimpact, maar wel leiden tot verschillen in afzonderlijke balansposities. Een voorbeeld hiervan is het ten onrechte opnemen van langlopende vorderingen onder de kortlopende vorderingen. De gemeente heeft de classificatieverschillen gecorrigeerd in de jaarrekening 2022. Wij adviseren de gemeente om hier alert op te zijn voor de toekomst.

Rechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2022, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2018 en addendum Kadernota rechtmatigheid 2021 en 2022 van de Commissie BBV.

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het college een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen het bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma. Het college stelt uw gemeenteraad voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2022. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Wij constateren de volgende overschrijdingen op lastenniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Programma	Lasten werkelijk	Overschrijdingen t.o.v. begroting (na wijziging)	Telt overschrijding mee voor het oordeel?	Toelichting
Programma Mens en samenleving	€ 21,0 miljoen	€ 1,4 miljoen	Nee	Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten.
Programma Kunst, cultuur en erfgoed	€ 1,1 miljoen	€ 0,1 miljoen	Nee	Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten.
Programma Economie, toerisme en recreatie	€ 12,5 miljoen	€ 0,9 miljoen	Nee	Budgetoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid en die niet eerder voorzien konden worden. Dit betreft onder andere een nadelig bedrag van € 1,2 miljoen aan lasten energietoeslag.

Rechtmatigheid

Europese aanbestedingsrichtlijnen

In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2022 is een controle uitgevoerd op de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Uit onze controle op de rechtmatigheid van de inkopen blijkt dat één crediteur onrechtmatig is. Dit betreft een doorlopende crediteur uit het verleden genaamd CZAV met een jaarlast van € 90.735.

Wij hebben geen andere onrechtmatigheden geconstateerd.

Financiering

In 2022 heeft uw gemeente nieuwe langlopende leningen afgesloten. Wij hebben vastgesteld dat bij het aangaan van de nieuwe langlopende lening de gemeente heeft gehandeld in overeenstemming met de verordening op de uitgangspunten voor het financieel beleid, alsmede de regels voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Steenbergen.

Ten aanzien van de naleving van de renterisiconorm, de kasgeldlimiet en het schatkistbankieren merken wij op dat de gemeente Steenbergen zich aan de wettelijke normen heeft gehouden, zoals ook toereikend is toegelicht in de paragraaf financiering respectievelijk de jaarrekening.

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de gemeenteraad geautoriseerde kredieten. Wij constateren dat er geen overschrijdingen op investeringsniveau aanwezig zijn ten opzichte van de gevoteerde kredieten groter dan onze rapporteringstolerantie.

Mutaties in de reserves

Uit onze controle inzake de mutaties in de reserves zijn geen bevindingen voortgekomen.

Jaarverslag

Jaarverslag

In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting, zoals in de jaarstukken 2022 is opgenomen.

Voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiele afwijkingen gesignaleerd.

Verbonden partijen

Tijdens onze controle besteden wij specifieke aandacht aan de transacties met verbonden partijen van de gemeente Steenberg. In het kader van onze controle hebben wij vastgesteld dat:

- de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen;
- geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Hieronder zijn onze conclusies en aanbevelingen inzake het jaarverslag opgenomen:

Element jaarverslag	Onze waarneming
Vereisten BBV	Uw jaarverslag bevat de vereiste informatie op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en 26 BBV.
Verenigbaar	Uw jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
Overeenstemming	Wij hebben vastgesteld dat de informatie in het jaarverslag overeenstemt met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.
Paragrafen	Alle verplichte paragrafen zijn opgenomen en zijn kwalitatief van voldoende niveau.
Informatiewaarde	De toelichtingen zijn goed leesbaar en geven een adequate analyse tussen het uitgevoerde beleid en de financiële gevolgen.
Incidentele baten en lasten	De toelichting op de incidentele baten en lasten voldoet aan de daaraan te stellen eisen.
Fraude	In het jaarverslag wordt niet ingegaan op de uitgevoerde frauderisicoanalyse. De belangrijkste veronderstelde frauderisico's zijn niet opgenomen in deze paragraaf. Het verdient de aanbeveling deze wel op te nemen en daarbij jaarlijks te monitoren en te rapporteren.

SiSa-bijlage en WNT

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In bijlage A bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

WNT verantwoording

Sinds enkele jaren geldt de Wet normering topinkomens (WNT). Op basis van deze wet zijn de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector en de uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen wettelijk gemaximeerd. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. Gedurende 2022 hebben er geen wijzigingen plaatsgevonden ten aanzien van de topfunctionarissen

Voor topfunctionarissen geldt naast de maximering van de bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging van het dienstverband een publicatieverplichting in de jaarrekening. Deze publicatieverplichting geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking, indien hun bezoldiging het algemene bezoldigingsmaximum (naar rato van de omvang van het dienstverband) overschrijdt.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2022 niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Wij willen benadrukken dat de naleving van de anticumulatiebepaling (het nagaan of topfunctionarissen van uw gemeente betrokken zijn bij andere organisatie c.q. nevenactiviteiten hebben welke onder de WNT vallen) overigens geen onderdeel uitmaakt van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

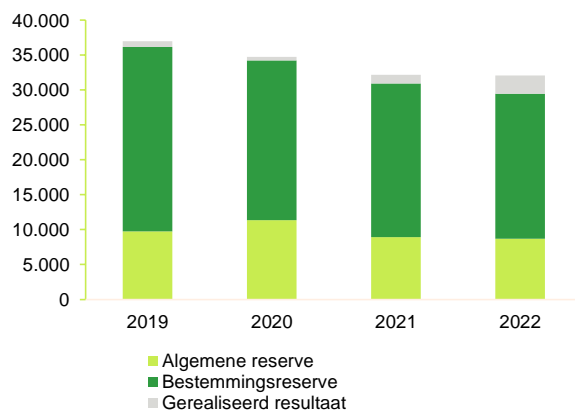
Financiële positie

Financiële positie

Verloop van het eigen vermogen van uw gemeente

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per 31 december 2022 volgens de jaarrekening € 32,1 miljoen en heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

Grafiek ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)

Van de totale reserves is € 8,7 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van voorgaand jaar afgenomen met € 0,2 miljoen.

Per saldo is gedurende 2022 € 2,6 miljoen onttrokken aan de reserves. Deze onttrekkingen (positief voor het resultaat) vormt samen met het totaalsaldo van baten en lasten (€ 0,04 miljoen nadelig) het gerealiseerde resultaat van € 2,6 miljoen.

Analyse van het resultaat

Het resultaat voor mutaties in de reserves laat een positief saldo zien. Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten bedraagt afgerond € 2,6 miljoen positief. In de begroting 2022 en de begroting na wijziging was rekening gehouden met een positief resultaat van respectievelijk € 1,2 miljoen positief en € 0,1 miljoen negatief.

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt vanaf pagina 157 in hoofdlijnen een verklaring gegeven voor de afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. Als onderdeel van de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2022 wordt overzichtelijk aangegeven welke baten en lasten als incidenteel zijn aan te merken. Voor een nader gedetailleerd inzicht van de afwijkingen en de verklarende toelichting hierop verwijzen wij u naar de toelichtingen per programma, zoals opgenomen in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in uw jaarrekening.

De afwijking tussen de begroting na wijziging en de realisatie wordt met name veroorzaakt door een hogere algemene uitkering (€ 2,4 miljoen), met name als gevolg van de bijdrage energietoeslag welke via de algemene uitkering is verstrekt.

Financiële positie

Weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Hieronder hebben wij de ontwikkelingen in uw kengetallen en een relatie naar de landelijke ontwikkelingen weergegeven. We hebben alleen de landelijke kengetallen voor 2021 opgenomen, omdat er nog geen definitieve landelijke cijfers voor 2022 beschikbaar zijn.

Kengetallen (afgerond naar hele percentages)	Gemeente		Noord- Brabant
	2022	2021	2021
Netto schuldquote	-11	-9	39
Netto schuldquote gecorrigeerd	-6	-4	37
Solvabiliteit	48	53	38
Grondexploitaties	-12	-10	12
Belastingcapaciteit	111	98	99
Structurele exploitatieruimte	0	0	3

Schuldpositie

De schuldpositie van uw gemeente geeft een beeld van de mate waarin uw gemeente afhankelijk is van externe middelen bij het realiseren van haar doelstellingen. Ook geeft het inzicht in welk deel van de inkomsten van de gemeente gebruikt moet worden om de rente en aflossing van de schulden te kunnen betalen. De gecorrigeerde netto schuldquote is aangepast voor leningen die de gemeente 'doorleent' aan derden (zoals woningbouwverenigingen).

De netto schuldquote bedraagt -11% en is daarmee toegenomen ten opzichte van voorgaand boekjaar (2021: -9%). Deze ratio geeft aan in hoeverre de schulden hoger zijn dan de jaarlijkse inkomsten. Een ratio die kleiner is dan 100% duidt op hogere baten dan schulden in een boekjaar.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen (bron: VNG, Handleiding houdbaarheidstest gemeentefinanciën). Uw gemeente voldoet ultimo 2022 aan die norm.

Solvabiliteit

De solvabiliteit van uw gemeente geeft een beeld van de mate waarin uw gemeente op lange termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

De solvabiliteit daalt van 53% in 2021 naar 48% in 2022. De VNG hanteert een signaalwaarde als de solvabiliteit onder de 20% komt. We merken op dat de solvabiliteit ondanks de daling in de afgelopen jaren nog ruim boven de signaalwaarde ligt.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de in exploitatie genomen gronden zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten.

Financiële positie

Belastingcapaciteit

De lastendruk in de gemeente Steenberg en ten opzichte van het landelijk gemiddelde bedraagt 104%.

Structurele exploitatieruimte

Op basis van het kengetal "structurele exploitatieruimte" blijkt dat er structurele begrotingsruimte is om tekorten of extra lasten binnen de huidige begroting op te vangen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" in het jaarverslag is een toelichting opgenomen op de weerstandscapaciteit van de gemeente. Op basis van de inventarisatie van de geïdentificeerde risico's, waarbij rekening wordt gehouden met kans op voordoen en financiële impact, wordt berekend welk bedrag benodigd is ter dekking van de geïdentificeerde risico's.

Hieronder is het verloop over de afgelopen 3 jaar weergegeven inclusief een kwalificatie van de weerstandsratio. De weerstandscapaciteit is voornamelijk opgebouwd vanuit de algemene reserve. De weerstandsratio kwalificeert als uitstekend.

(x € 1 miljoen)	2022	2021	2020
Weerstandscapaciteit	7,7	7,6	8,1
Risico's	2,9	2,6	2,4
Weerstandsratio	2,7	3,0	3,4

Weerstandsratio	Betekenis
$\geq 2,0$	Uitstekend
$1,4 < 2,0$	Ruim voldoende
$1,0 < 1,4$	Voldoende
$0,8 < 1,0$	Matig
$0,6 < 0,8$	Onvoldoende
$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Bevindingen interne beheersing

Bevindingen interne beheersing

Algemeen

Naar aanleiding van onze tussentijdse controle over 2022 hebben wij op 16 januari jl. een managementletter uitgebracht. Onze doelstelling van deze controle is om een beeld te krijgen of de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle toereikend zijn in het kader van onze opdracht tot de controle van de jaarrekening van uw gemeente. Dit beeld is in belangrijke mate bepalend voor onze risico-inschatting en hiermee voor de omvang en diepgang van onze werkzaamheden die wij bij de jaarrekeningcontrole moeten uitvoeren teneinde de gewenste zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening géén materiële fouten bevat. Uit onze risico-inschatting komt een aantal risicogebieden naar voren die een verhoogd risico met zich meebrengen op een materiële fout in uw jaarrekening. Dit betreffen de volgende risico's:

- rechtmatigheid van lasten in het kader van de Europese aanbestedingsregelgeving;
- het risico dat het management van de gemeente de procesafspraken kan doorbreken, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels. Als wij kijken naar de jaarrekening van de gemeente ziet dit risico specifiek toe op de waardering van de grondexploitatie Buiten de Veste.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

Wij rapporteren onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de accountantscontrole van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Fraude en naleving wet- en regelgeving

Het college is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. De raad is verantwoordelijk voor het toezicht op het college in de uitvoering van deze taken.

Voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid maakt het management gebruik van diverse beheersingsmaatregelen, zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controletechnische functiescheiding en periodieke rapportages over financiën.

Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole identificeren wij de risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant voor onze controle voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

Wij hebben als onderdeel van de jaarrekeningcontrole 2022 uw inschatting inzake frauderisico's met betrekking tot uw organisatie besproken. Deze bespreking komt ook voort uit onze verplichte rapportage van de accountant over de uitkomsten van onze werkzaamheden met betrekking tot de ingeschatte frauderisico's in de controleverklaring.

Bevindingen interne beheersing

Fraudebeheersing en onze observaties

Om bestuurders en toezichhouders houvast te bieden heeft de NBA in februari 2022 de brochure "Frauderisicobeheersing" uitgebracht. Wij adviseren u om kennis te nemen van de 11 aanbevelingen die hierin zijn gedaan.

Onderzoek laat zien dat het grootste deel van de fraudegevallen door middel van een 'tip' aan het licht komt. Dit maakt het belang van een fraudemeldpunt en klokkenluidersregeling groot. In het kader van onze controle hebben wij geen bevindingen te melden met betrekking tot de naleving van wet- en regelgeving.

Wij hebben bij onze interim-controle geconstateerd dat u nog geen formeel proces heeft geïmplementeerd inzake het periodiek uitvoeren van een frauderisicoanalyse, maar dat u hiermee wel bezig bent. Hierdoor bent u op dit moment mogelijk niet in staat om fraude tijdig te detecteren dan wel te voorkomen. Wij adviseren u dan ook om het frauderisico beheersingsproces af te ronden, te formaliseren en in te bedden in uw periodieke rapportage cyclus. Hierbij adviseren wij u ook om een 'fraude response plan' op te stellen, zodat u bij een vermoeden tot fraude bij uw organisatie tijdig kan anticiperen om mogelijke schade (financieel als reputatie) zo veel mogelijk te beperken.

In de paragraaf 'Overige bevindingen' geven wij een nadere toelichting over de verplichting om in onze controleverklaring te rapporteren over fraude.

Naleving wet- en regelgeving en overige

Wij informeren de gemeenteraad over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin de gemeenteraad in staat is haar taken te vervullen.

Corruptie en omkopingsrisico's

Uw gemeente maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen.

Corruptie is een wereldwijd probleem waarbij het uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw gemeente te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking "Corruptie, werkzaamheden van de accountant" verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:

- Detailcontrole op de inkoop en aanbestedingen om vast te stellen dat alle inkoop conform de geldende Europese aanbestedingsregels en de Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed.
- Door middel van een steekproef vaststellen of voor alle inkoop welke in rekening zijn gebracht aan de gemeente ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij.
- Door middel van een steekproef vaststellen of bij alle materiële grondaankopen en –verkoop door de gemeente vastgestelde procedures in materiële zin zijn gevolgd.
- Door middel van een steekproef vaststellen of alle verstrekte subsidies in overeenstemming met de geldende interne wet- en regelgeving zijn verstrekt.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bevindingen voortgekomen.

Overige onderwerpen

Overige onderwerpen

Wet versterking decentrale rekenkamers

Met ingang van 1 januari 2023 treedt voor gemeenten en provincies de wet versterking decentrale rekenkamers in werking. Deze wet is op 31 mei jl. met een ruime meerderheid in de Tweede Kamer aangenomen en op 27 september jl. door de Eerste Kamer als hamerstuk aanvaard.

Zodra de wet in werking treedt per 1 januari 2023 behoudt een verordening die een rekenkamerfunctie regelt (en de benoemingen op die basis) gedurende een jaar haar rechtskracht, dus tot 1 januari 2024. Daarvoor is in de wet versterking decentrale rekenkamers overgangsrecht getroffen. Dit geeft de gemeenteraad gedurende een jaar de gelegenheid om op basis van de nieuwe wet een onafhankelijke rekenkamer (zelfstandig of gemeenschappelijk) in te stellen, de leden te benoemen en de oude verordening in te trekken. Uiterlijk op 1 januari 2024 zal dus in alle gemeenten een onafhankelijke rekenkamer moeten zijn ingesteld, inclusief de benoeming van leden.

Raadsleden die de rekenkamerfunctie uitoefenen, verliezen na intrekking van de verordening dan wel uiterlijk een jaar na de inwerkingtreding van het wetsvoorstel van rechtswege het lidmaatschap van de rekenkamerfunctie. Ook de externe commissie-leden van de rekenkamerfunctie houden dan van rechtswege op lid van de rekenkamerfunctie te zijn. Zij kunnen dan -desgewenst- conform de wet voor 6 jaar benoemd worden in de onafhankelijke rekenkamer.

Sustainability

De Europese Unie heeft één doel, en dat is de gezondheid en het welzijn van de mens verbeteren, door Europa klimaatneutraal te maken en onze natuurlijke habitat te beschermen.

Met een pakket aan maatregelen, de actieplannen die voortvloeien uit de EU Green Deal, beoogt Europa een transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie. Onder het motto 'No one will be left behind' raken deze maatregelen alle sectoren. Dit vereist integrale verankering van sustainability in bedrijfsvoering en besluitvorming.

Europa vaart een andere koers: vrijblijvendheid is voorbij

Na ruim twee jaar werk en onderhandelingen heeft het Europese Parlement in november 2022 de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) aangenomen en inmiddels is deze goedgekeurd door de Europese Raad.

De CSRD-rapportage bevat ten minste de volgende informatie:

- business model en de integratie van sustainability daarin;
- borging van sustainability in bedrijfsvoering en besluitvorming;
- strategie en langetermijndoelstellingen die bijdragen aan een duurzame en klimaat neutrale economie;
- impact (positief en negatief) van uw organisatie op de maatschappij;
- risico's en kansen gerelateerd aan klimaatverandering voor uw business model en uw waardeketen;
- zorgplicht waardeketen (o.a. mensenrechten en milieu-effecten).

De CSRD-rapportage en verantwoording zijn vereist voor elke grote onderneming vanaf boekjaar 2025. De verwachting is dat deze richtlijnen niet verplicht zullen zijn voor lokale overheden. Op basis van een voortrekkersrol / voorbeeldfunctie van overheidsorganisatie inzake sustainability wordt echter wel verwacht dat er in de komende jaren steeds meer vrijwillig over dit onderwerp zal worden gerapporteerd. Wij adviseren u om dit onderwerp met uw raad te bespreken en de reikwijdte en informatieverschaffing inzake sustainability rapportage af te stemmen en uw registratie hierop voor te bereiden.

Overige onderwerpen

Publieke Managementletter 'Scherp op fraude'

In december 2022 heeft de NBA de Publieke Managementletter 'Scherp op fraude' uitgebracht. Het voorkomen, opsporen en bestrijden van fraude in organisaties is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokkenen. In de PML 'Scherp op Fraude' staan vijf signalen, ieder voorzien van aanbevelingen voor de diverse spelers in de keten, zoals bestuurders, toezichthouders en accountants.

Deze signalen zijn:

- slecht voorbeeld doet slecht volgen;
- frauderisicoanalyse door het bestuur of directie ontbreekt;
- meldingen van misstanden verdienen aandacht;
- fraude overvalt organisaties;
- de accountant is onvoldoende professioneel-kritisch.

De PML is daarmee ook voor u relevant en het is nuttig om hier kennis van te nemen. Fraude is en blijft een belangrijk onderwerp voor ondernemingen en voor onze controle. Op de website van de NBA is de PML te downloaden.

<https://www.nba.nl/globalassets/documenten/bijlagen-nieuwsberichten/2022/scherp-op-fraude.pdf>

Eerder verschenen PML's zijn beschikbaar op: <https://www.nba.nl/themas/kennis-delen-en-pml/publieke-managementletters/>

Bijlagen

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken vóór 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
JenV A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne			
JenV A18B	Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden)			
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021			
BZK C209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen			
BZK C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen			
BZK C43	Regeling reductie energiegebruik woningen			
BZK C55	Aanpak energiearmoede			
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen			
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingenonderwijsvertragingen			
lenW E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021			
lenW E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027			
lenW E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken vóór 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022			
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022			
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling (Tozo) _gemeentedeel 2022			
SZW G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022			
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
SZW G13	Regeling specifieke uitkering onderwijsroute			
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport			
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020–2022			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage (vervolg - Tozo)

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken vóór 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 2			
G4	Tozo 3			
G4	Tozo 4			
G4	Tozo 5			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstreking in jaar T			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage B – Ongecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid en onzekerheden zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van 1% respectievelijk 3% van de totale lasten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag met een min ervoor heeft een negatief effect op het resultaat. Rechtmatigheidsfouten kunnen niet gesaldeerd worden.

Fouten	Getrouwheid				Rechtmatigheid
	Activa	Passiva	Eigen vermogen	Baten & lasten	
Aard van de controleverschillen (x € 1.000)					
Onrechtmatigheidsfouten EU-aanbestedingen	0	0	0	0	91
Totaal ongecorrigeerde controleverschillen	0	0	0	0	91
Effect niet gecorrigeerde controleverschillen voorgaand boekjaar	0	0	0	189	0
Totaal	0	0	0	189	91

Onzekerheden	Getrouwheid				Rechtmatigheid
	Activa	Passiva	Eigen vermogen	Baten & lasten	
Aard van de controleverschillen (x € 1.000)					
Maximale onzekerheid uit hoofde van Jeugdwet	0	0	0	607	607
Totaal	0	0	0	607	607

Bijlage C – Gecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde controleverschillen boven de door ons gehanteerde rapporteringstolerantie van € 36.500.

Fouten	Getrouwheid				Rechtmatigheid
	Activa	Passiva	Eigen vermogen	Baten & lasten	
Aard van de controleverschillen (x € 1.000)					
Diverse reclassificatiefouten zonder resultaatimpact	0	0	0	0	0
Totaal gecorrigeerde controleverschillen	0	0	0	0	0

Bijlage D – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2022 onderkend, deze zijn weergegeven op pagina 9 van dit verslag.

Samenwerking met interne accountantsdienst/andere accountants

Voor de jaarrekening van de gemeente Steenberg en maken wij gebruik van diverse verbonden partijen, gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties. Er zijn geen verbonden partijen, gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties welke van significant belang zijn voor onze controle, waardoor wij geen review hebben uitgevoerd bij de accountants van deze organisaties.

Inschakeling van interne / externe deskundigen

Wij hebben in het kader van onze controle gebruik gemaakt van de werkzaamheden van interne deskundigen ten aanzien van de waardering van de grondexploitatie Buiten de Veste.

Bijlage E – Onafhankelijkheid

Bevestiging van onze onafhankelijkheid

Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountants-organisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Kwaliteitsborging

Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om haar onafhankelijkheid en die van haar medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners, professionals en ondersteunende stafdiensten;
- cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- in- en extern kwaliteitsonderzoek;
- twee registeraccountants betrokken bij wettelijke controleopdrachten;
- reviews door partners die niet betrokken zijn bij de opdracht ter waarborging van een deugdelijk / deskundig oordeel.

Op deze controleopdracht zijn geen specifieke maatregelen getroffen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Schriftelijke bevestigingen

Wij hebben aan het management schriftelijke bevestigingen gevraagd in het kader van onze controle. Deze bevestigingen hebben betrekking op de verantwoordelijkheid van het management voor het opstellen van de jaarrekening, voor het volledig verantwoorden van transacties en voor het aan ons verschaffen van alle relevante informatie. Daarnaast hebben wij niet om specifieke schriftelijke bevestigingen verzocht.

Wij hebben de schriftelijke bevestigingen van het management verkregen.

Bijlage F – Urenbesteding

Opbouw en inzet controleteam

Het controleteam heeft 830 uren aan de controle besteed. Het verwachte aantal te besteden uren was 640. In de onderstaande tabel zijn deze uren uitgesplitst naar functieniveaus binnen het team.

Overzicht bestede uren	Budget	Werkelijk
Partner	40	56
Manager	68	104
Overige teamleden	532	670
Totaal	640	830

De werkelijke urenbesteding is hoger dan gebudgetteerd. Dit komt onder andere als gevolg van:

- een hoger aantal te controleren SiSa-regelingen (7 nieuwe ten opzichte van 2021);
- additionele controlewerkzaamheden in het kader van specifieke regelingen, zoals de energietoeslag en leefgeld voor Oekraïners;
- additionele controlewerkzaamheden als gevolg van het gewijzigde risicoprofiel ten aanzien van de waardering van de grondexploitatie Buiten de Veste

Wij hebben u hierover reeds in een eerder stadium geïnformeerd.

Deze teamopbouw en de inzet van het team heeft geleid tot een kwalitatief goede controle.

Contactgegevens

drs. A.R.M. (Rutger) Peelen RA

Partner

r.peelen@bakertilly.nl

K. (Krenar) Berisha MSc

Supervisor

k.berisha@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Stationspark 8b

Postbus 85

4462 DZ GOES

0113 – 242 000